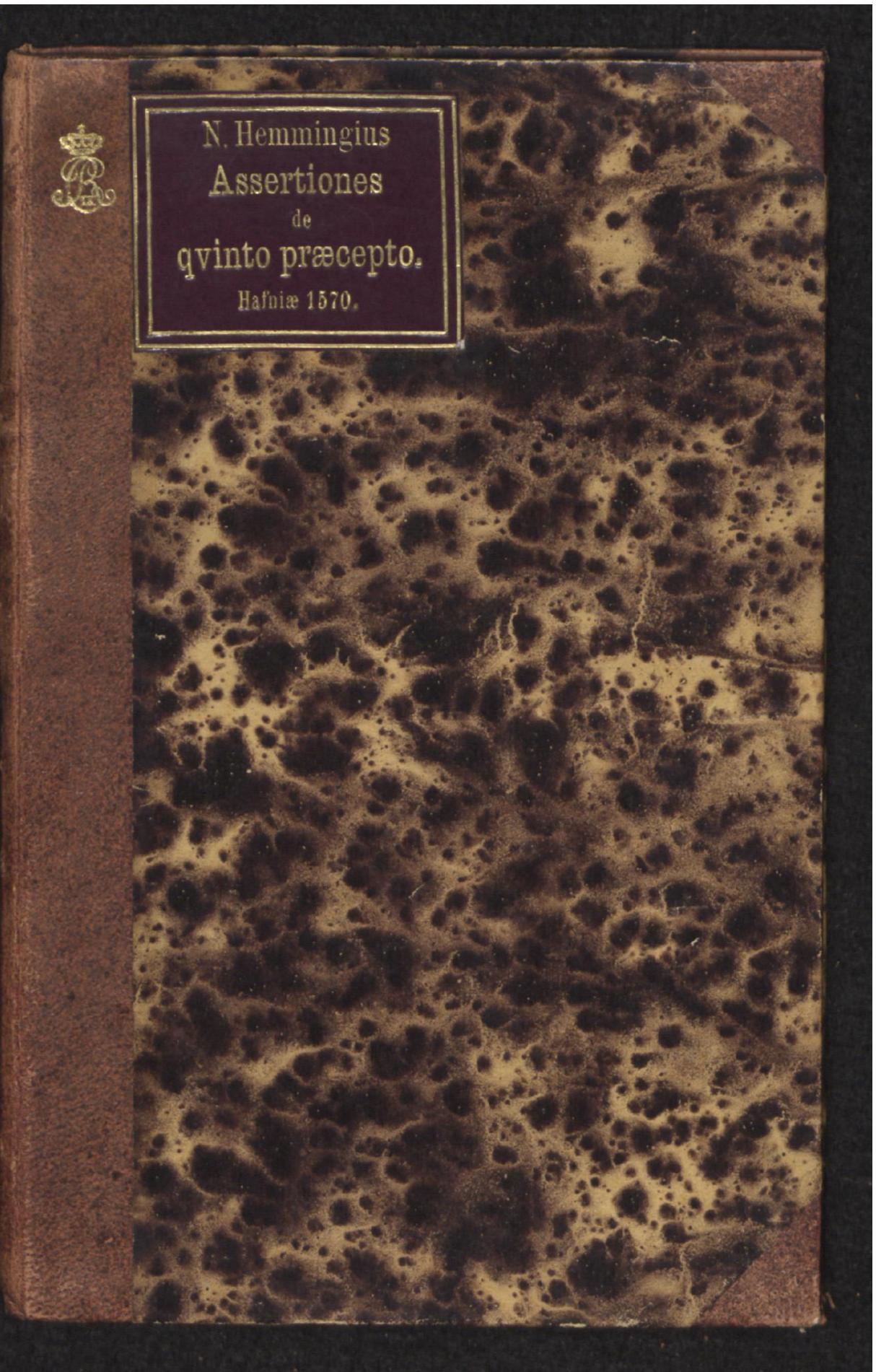

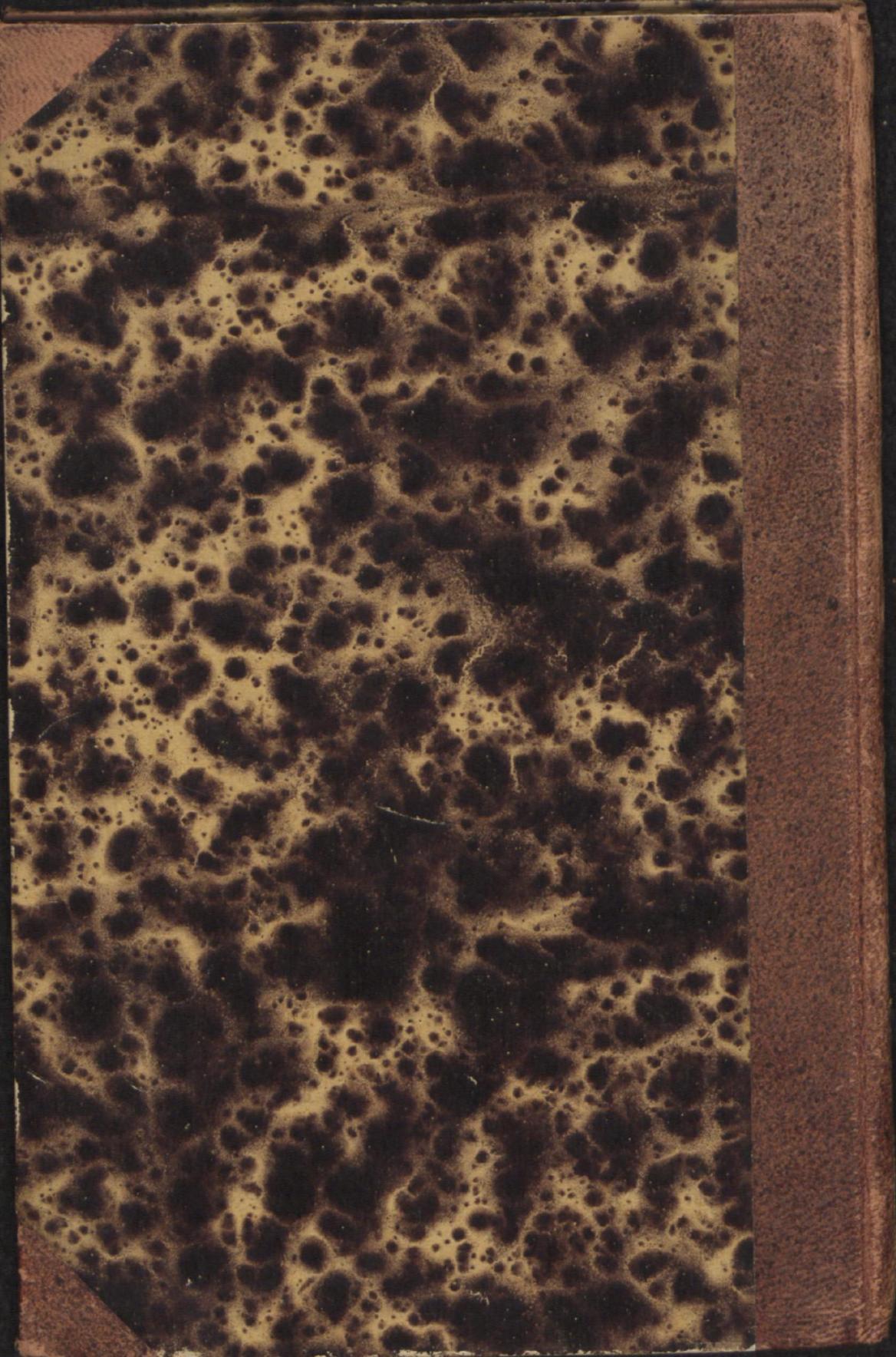

N. Hemmingius
Assertiones
de
qvinto præcepto.
Hafniæ 1570.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

4,- 18.

DA BOX

LN 780

ex. 1

Q

Ind

ASSERTIONES
DE
QVINTO PRÆ-
CEPTO,

*In disputationem propositæ, à Nicolao
Hemmingio, in Decembri,
anno Domini*

1570.

Hafniæ,
IMPRESSIT LAUREN-
tius Benedicti.

1570.

602

CVM HOC SIT CONSILIVM
legislatoris Dej, vt cum vnū
præcipit contrarium vetet, &
contrā cum vnum vetat, con-
trarium præcipiat: fit vt singularum
legum decalogi sint duæ hypotheses, una
affirmatiua, negatiua altera.

2.
Sunt ergo huius quintæ legis duæ
hypotheses: Negatiua, non occides, hoc
est, tu homo non occides scilicet quem-
uis hominem. Affirmatiua, vitam prox-
imi souebis, conseruabis, tueberis.

3.
Ratio huius legis ex creatione homi-
nis intelligitur, & clarè exprimitur
Genes: 9. videlicet, quia homo est con-
ditus ad imaginem & similitudinē Dej.

4.
Finis autem huius legis est, vt mu-
tuis officijs, & mutua benevolentia so-
cietas hominum inter se coalescat, &

con-

conseruetur, vt de Deo rectè doceri pos-
sint homines, vtq; viuant tranquillè,
quietè, honestè & piè in hac vita.

5.

Quicquid ergo ad hunc finem facit,
hac quinta lege præcipitur, & quicquid
vel huic fini aduersatur, vel quouis mo-
do eum impedit, vetatur.

6.

Hinc manifestum est, non solum ex-
ternum homicidium prohiberi hac lege:
verum etiam omnia quæ quouis modo
gradus esse possunt ad homicidium, &
quæ humanam societatem, quo minus
suavis sit & tranquilla impedian.

7.

Hæc simul requiri etiam manifestū
est, ex generali lege secundæ tabulæ,
quæ est, diliges proximum tuum vt te-
ipsum.

8.

Sunt autem gradus ad externum ho-
micidium plures, vt, cogitata, affectus,

A 2   dicta

dicta & facta pugnantia cum dilectio-
ne proximi. 9.

Ex cogitatione de proximo prava,
affectus færi nascuntur: ut impatiens-
tia, fastidium, malevolentia, contemp-
tus, ἐπιχαρενία, ira, odium, inuidia,
indignatio, vindictæ cupiditas, & mul-
ti alij. 10.

Hinc, hoc est ex affectibus, proru-
unt dicta contra proximum, ut conui-
cia, probra, obtrectationes, quæ quo quis
gladio sunt acutiora, magisq; animum
proximi vulnerant, quā gladius corpus.

11.

Facta consequuntur dicta, ut iur-
gum, insultatio, prouocatio, pulsatio,
& huiusmodi multa, quæ in generibus
enumeratis continentur.

12.

Hos gradus sæpè excipit externum
homicidium, quod est horrenda imagi-
nis Dei destructio, ita enim Moses ait:
Gen: 9. qui effuderit sanguinem hominis

per

per hominem effundetur sanguis eius:
quia ad imaginem Dei fecit hominem.

13.

Porro ab huius legis sententia multi
aberrarunt, non attendentes legitimos
huius legis limites & fines, quos impri-
mis in omnibus legibus considerare o-
portet.

14.

Primus error est Manichæorum,
qui limites iustos transgressi, legem hāc
de non occidendo, interprætabantur hoc
modo: non occides, scilicet vlla viuentia. Sed
horum errorem confutat, non solum rerū
conditarum conditio: verum etiam The-
sis sub qua continetur hæc hypothesis.

15.

Secundus error eorum est, qui puta-
runt hīc prohiberi solummodò, ne quis
alium hominem occidat, non autem ve-
tari, si quis se ipsum occiderit: ut Sam-
son, Iudas, Empedocles, Cato, Lucretia,
Seneca, Rasias.

16.

Tertio, hīc errant qui se à crimine

A 3

homi-

homicidij alienos esse putant, si rogati
volētem occiderint. Nam hic & qui pe-
tit se occidi, & is qui occidit lege homi-
cidij tenentur.

17.

Quarto, aberrant & illi ab huius le-
gis mente, qui existimant sibi licere ho-
stes Religionis, ut Mahometistas, &
alios in Christum blasphemos priuato
arbitrio occidere. Nam potestatem alie-
nam sibi usurpant, quod Sacrilegij
quoddam genus est.

18.

Quinto, aberrant quoq; illi à scopo
huius legis, qui hoc præceptum contrà
publicam iusticiam interpretantur, non
discernentes inter hominis factum, &
Dei iudicium, quod exercetur per homi-
nem. Quare cum simpliciter lex ait: non
occides, concludunt nullo pacto licere
ullum hominem occidere, nec publica,
nec priuata authoritate.

Ve-

19.

Verum cum ista sententia, pugnat
¶ cum capite legis, ¶ cum iusticia, ¶
cum manifesto verbo Dei, eam fugia-
mus ut falsam, ¶ humanæ societatis
pestem.

20.

Manifesta est lex de vindicta homi-
cidij, Gen. 9. Item Exo: 23. maleficum
non patieris vivere super terram.

21.

Vt enim è re corporis humani est,
putridum membrum mature abscindere,
ne pars sincera trahatur: ita salutis so-
cietatis humanæ interest, noxios ¶ per-
nitiosos ciues è medio tollere, ne malum
vnius paulatim serpat in totum societa-
tis corpus.

22.

Sextus error papistarum est, qui
hoc præceptum manum cohibere dicunt,
¶ non animum, quorum vanitas mani-
festior est, quam ut refutanda sit.

A 4

Sep-

23.

Septimo, aberrant quoq; illi à mente
huius legis, qui nullam vindictam licetè
et sine peccato expeti posse putant, etsi
enim Magistratui permittunt ius gladij
vt Dei ministro, ad iram ei qui quod
malum est fecerit: tamen pios qui per-
fectionis laudem quærunt alienos esse ab
omni expetitione vindictæ debere conté-
dunt. Atq; ea de causa prohibitionem
vindictæ inter consilia numerant, in illa
falsa distinctione, qua dicunt Christum
alia præcepisse, alia consuluisse, et hæc
posteriora ad perfectionem pertinere, il-
la ad promiscuam Christianorū turbam.

24.

In huius suæ sententiæ defensionem,
dicta domini, Matt. 5. ne resistatis ma-
lo, item benefacite ijs qui oderunt vos:
et illud Pauli, noli vinci à malo, sed
vince bono malum: item illud, mihi vin-
dicta et ego retribuam, et huiusmodi
multa alia adferunt.

Vea

25.

Verum cum ex his dictis & simili-
bus conantur omnem vindictam tollere,
non distinguunt inter ea quæ simplici-
ter, & ea quæ ex parte dicuntur, qualia
sunt ea omnia, quæ ad tollendam omnem
vindictam torquent.

26.

Natus est autem hic error, ex eo
quod omnis hæreseos fons est, videlicet,
cum de realiqa agitur, eam æstimant
imprudentes ex uno scripturæ loco, non
rectè intellecto, & non circumferunt
animum, ut par esset, per vniuersam
scripturam, dicta omnia de re proposita
conferentes, quam diligentiam Epiphæ-
nius theoriā vocat: sine qua nemo scrip-
turam rectè interpretari poterit.

27.

Est siquidem hæc Doctorum apud
Hebræos sententia verissima: qui non
aduertit quod supra & infra in libris
scribitur, peruerit verba Dei viuentis.

A 5

Nos

28.

Nos ergo animum per totam scripturam circumferentes, depræhendimus quadruplicem vindictam, videlicet, diuinam, Heroicam, ordinatam, & temerariam: quarum sola postrema damnatur verbo Dei.

29.

Diuina vindicta est, qua ipse Deus immediate vlciscitur offensam, qua ipsius maiestas læsa est. Hanc vindictam & occulte & manifeste exercet, similiter in hac vita & postea, & est supra omnem legem.

30.

Hæc semper iustissima est, ut quæ ab optimo Deo proficiscatur: tametsi eius rationem non satis intelligimus, vlciscitur sæpè peccata parentum in liberis, Magistratus scelera in subditis, subditorum in capite, unius flagitium in multis, idq. iustissimè, quia iustissimus.

Hic

31.

Hic Dei vindicantis scrutari iudicia temerarium est, sunt enim iudicia Dei abyssus multa, adeo ut mensura sensus nostri & rationis capi non possint, adoremus ergo hic Dei iudicia, ac ipsum timeamus, ne in nos ira ipsius effundatur.

32.

Heroica vindicta est, quæ zelo divino accensa, vltionem sumit de hostibus Dei, huius heroicæ vindictæ exempla habemus in Samsonem, qui euersione domus hostes Dei oppressit: in Elia sacerdotes Baalim, & duos quinquagenarios cum suis militibus occidente: in Helisæo conuicium non ferente puerorum: in Iudith sanctissima fæmina obtruncante Holofernem: in Christo ejciente ementes & videntes è templo flagello: in Petro, qui mentientem Annam verbo occidit.

33.

Hæc heroica vindicta præter legem fit

fit communem, Quare huius rationem
non in lege quæramus, sed Deo illam re-
linquamus, qui hunc zelum vindictæ in
quibusdam excitat, in testimonium suæ
iusticiæ.

34.

Ordinata vindicta & legitima est,
quæ sub lege continetur & ex ordinatio-
ne Dei, vel secundum rectam rationem,
vel iuxta legem politicam, vel ad præ-
scriptum verbi Dei exercetur ab eo, cui
eius potestas à Deo est concessa. Hac or-
dinatam voco quia oritur à bona causa,
& procedit per legitima media, ad bo-
num aliquem finem.

35.

Hac Pater contumaciam filij pu-
nit: hac pædagogus rebellionem discipu-
li castigat: hac minister Euangeliū eum
qui scandalō offendit, reprimit: hac Ma-
gistratus noxios ciues è medio tollit: hac
latrones, fures, aliosq; hostes Rector rei-
publicæ cohæret.

36.

Sine hac vindicta nec domus, nec ci-

uitas, nec Ecclesia, nec regnum, nec vla-
la humana societas in columis esse potest.

37.

Porrò ne hæc vindicta excedat ius-
tos limites, duo considerentur: vnum de
eo qui petit vindictam, quo sit animo,
quem finem sibi proponat, quidq; eum ad
vindictæ petitionem excitet. Alterum
de ministro iusticiæ, cui vindicandi po-
testas à Deo data est, quo sit affectu, ad
quem scopum respiciat, & quid illi lice-
at, & quid non.

38.

Qui petit vindictam sit alienus ab
omni odio, in timore Dei confugiat ad
remedium diuinitus ordinatum, nihil
magis in votis habeat, quā salutem eius
qui offendit. Atq; ita à ministro iusticiæ
petat defensionem, & correctionem eius
qui læsit, ac intueatur iustos vindictæ fi-
nes, videlicet, cohibitione scelerum, pa-
cem, et quietem societatis humanæ, æqui-
tatis & iusticiæ conseruationem, amoti-
onem

onem scandali, destructionem regni Sa-
thanæ, regni Christi propagationem, &
gloriam Dei. 39.

Hos fines qui dignè æstimat non so-
lum iniuriam sibi illatā puniri petit: ve-
rumentiam magno zelo fertur ad vindi-
ctam petendam de ijs qui vitæ turpitu-
dine, morum leuitate, & scandalo faci-
unt ut doctrina Euangelij audiat male
apud aduersarios.

40.

Ideo dominus mandat, ut si quis pec-
cauerit te conscio, ut illum primum ad-
moneas ipse, deinde idem facias adhibi-
to fratre aliquo, tandem si nihil effe-
ris ut dicas ecclesiæ.

41.

Paulus obiurgat Corinthios conscios
sceleris eius qui nouercam in uxore dux-
it, quod ad tantum scelus tacuerint, &
hominem qui tanti scandali autor fuit
non coram Ecclesia accusauerint.

42.

Verum si sceleris commissi ratio ta-

gnis Sda
mem, &
it non so-
petit: de-
ad vindi-
e turpitu-
dalo faci-
diat male
si quis pec-
cimum ad-
ias adhibi-
bil effec-
os consciens
xore dux-
erint, &
utor fuit
it.
ratio tan

lis fuerit, quod accusatus in vitæ discri-
men incurrat, sequenda est regula Bern-
hardi, melius est ut pereat unus, quam
unitas, nec pugnat cum dilectione prox-
imi pœnam petere de flagitioso, est enim
tota societas humana magis diligenda
quam unus incorrigibilis.

43.

Minister iusticiæ cui vindicandi po-
testas commissa est, eosdem fines sibi pro-
ponat, quos dixi accusatorem debere
aspicere. Deinde sit animo incorrupto.
Tertio, sciat se non suam vindictam ex-
ercere, sed Dei, & non licere sibi vel
parcere cuique, vel aliquem absoluere, nisi
quem mens legis excipit. Scriptum est
enim, qui condemnat iustum, & iustifi-
cat impium, uterque abominatio est coram
Deo: verum hic magna prudentia in iu-
dice requiritur.

44.

Temeraria vindicta sola damnatur
verbo Dei (ut diximus) videlicet, cum
vel

uel is qui accusat cupiditate vindictæ ar-
deat, et principaliter quærit pœnam eius
qui offendit & interitum: vel cum is qui
iudicat legem affectibus prauis contami-
nat, & lætatur malo eius, de quo sumit
vindictam: quod, quum fit, vterq; homi-
cida coram Dei tribunali iudicatur.

45.

Est & temeraria vindicta, omnibus
modis damnanda, quando lœsus iniuriā
sibi illatam per se vlcisci molitur. Nam
quod Dei est proprium, ipse sceleratè sibi
vendicat. Sed excipio defensionis επ αὐτοῦ
φῶρον necessitatem, ibi enim locum habet,
vim vi repellere licet.

46.

Est & illa censenda temeraria vin-
dicta, quæ cum exercetur à ministro iu-
sticie, plus tamen mali adfert quam bo-
ni. Nullan: vindicta cuius finis malus
est, à pijs est expetenda, aut exercenda.
Beluarum enim potius est quam homi-
num talis vindicta.

ict&ar
lam eius
misqui
ontamia
o sumit
g homi
tar.

omnibus
inuria
r. Nam
rate sibi
is ep̄ q̄
n habet,

ria vī
stro iſ
iam bo
is malus
rcenda.
hominis

